

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/41/2022
Identifikačné číslo spisu:	1110230240
Dátum vydania rozhodnutia:	26.03.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1110230240.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ S.. F.. Z. N., narodeného X. J. XXXX, X., X. XXX/X, 2/ G. N., narodenej XX. Q. XXXX, X., X. XXX/X, obaja zastúpení advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, Pezinok, Malacká cesta 5680/2B, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, IČO: 00 166 073, o náhradu ušlého zisku a náhradu nemajetkovej ujmy, pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava I, v súčasnosti Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B1-26C/114/2010, o dovolaní žalobcov proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 27. júla 2021 sp. zn. 10Co/35/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 15. októbra 2020 č. k. 26C/114/2010 - 272 žalobu, ktorou sa žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej aj „žalobcovia“) domáhali voči žalovanej podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci náhrady škody z titulu ušlého zisku vo výške 4.752.371,23 eura s príslušenstvom a žalovaný 1/ i náhrady škody z titulu nemajetkovej ujmy vo výške 50.000 eur, zamietol (výrok I.). Zároveň rozhodol, že žalovanej nepriznáva nárok na náhradu trov konania (výrok II).

1.1. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že na pojednávanie konané dňa 15. októbra 2020 súd predvolal právnu zástupkyňu žalobcov a žalovaného. Napriek uvedenému, právna zástupkyňa žalobcov sa na pojednávanie nedostavila, hoci predvolanie na pojednávanie riadne prevzala dňa 22. septembra 2020. Žalovaný po otvorení pojednávania navrhol súdu žalobu zamietnuť rozsudkom pre zmeškanie. Keďže súd prvej inštancie považoval všetky podmienky vyplývajúce z ustanovenia § 278 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) za splnené - právna zástupkyňa žalobcov bola na termín pojednávania riadne a včas predvolaná, pričom súčasťou predvolania bolo aj poučenie o následku nedostavenia sa, vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie, súd koná o žalobe na plnenie podľa § 137 písm. a) CSP a žalovaný navrhol vo veci

rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie, súd prvej inštancie postupom podľa § 278 CSP žalobu zamietol.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 27. júla 2021 sp. zn. 10Co/35/2021 na základe odvolania žalobcov rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej priznal proti žalobcom nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd sa nestotožnil s odvolacou námietkou žalobcov, že neboli riadne predvolaní na pojednávanie dňa 15. októbra 2020 a že z tohto dôvodu neboli splnené všetky zákonné podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalobcov. Súd prvej inštancie na predmetné pojednávanie riadne a včas predvolal právnu zástupkyňu JUDr. Emíliu Korčekovú, pričom z obsahu splnomocnení zo dňa 06. apríla 2016 je zrejmé, že JUDr. Emília Korčeková bola žalobcom 1/ aj žalobkyňou 2/ splnomocnená na ich zastupovanie vo všetkých právnych veciach a na vykonávanie všetkých úkonov v ich mene, t. j. bola jej udelená generálna plná moc a nebola splnomocnená iba na konkrétny právny úkon, resp. na zastupovanie žalobcov výlučne v odvolacom konaní tak, ako to tvrdili žalobcovia v odvolaní. Žalobcovia v priebehu konania nepreukázali a až do podania odvolania ani netvrdili, že by generálne splnomocnenie udelené JUDr. Emílii Korčekovej na ich zastupovanie v tomto spore odvolali, pričom zánik splnomocnenia nenamietala ani právna zástupkyňa žalobcov, ktorej boli v priebehu konania doručované všetky písomnosti. Odvolací súd v tejto súvislosti poukázal na ustanovenia § 92 ods. 3 CSP, resp. § 28 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016, majúce za to, že bolo povinnosťou žalobcov, resp. ich právnej zástupkyne bezodkladne oznámiť súdu prípadný zánik právneho zastúpenia, aby bolo odvolanie alebo výpoveď splnomocnenia účinné voči súdu. Nakoľko je nesporné, že právna zástupkyňa svoju neprítomnosť na pojednávaní, predvolanie na ktoré jej bolo účinne doručené dňa 22. septembra 2020, neospravedlnila napriek tomu, že predvolanie obsahovalo aj poučenie o následku nedostavenia sa, vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie, postupoval súd prvej inštancie správne, keď na návrh žalovaného rozhodol rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobu žalobcov zamietol.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, v ktorom žiadali, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu, eventuálne aj súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovali z § 420 písm. f) CSP, argumentujúc, že neboli splnené podmienky pre vydanie odvolacím súdom potvrdeného rozsudku pre zmeškanie žalobcov, keďže súd prvej inštancie žalobcov nepredvolal na pojednávanie, na ktorom došlo k vydaniu kontumačného rozsudku. Dovolatelia poukázali na to, že v prvom dovolacom konaní vedenom na najvyššom súde pod sp.zn. 5Cdo/90/2019, výsledkom ktorého bolo zrušenie predchádzajúcich rozsudkov vydaných súdmi nižšej inštancie v predmetnej veci, žalobcovia neboli zastúpení menovanou právnu zástupkyňou, preto bolo povinnosťou súdu prvej inštancie pred predložením veci dovolaciemu súdu ustáliť, či sú žalobcovia zastúpení, resp. kto ich aktuálne zastupuje. Podľa názoru dovolateľov súdy nižšej inštancie pochybili, keď neskúmali, či vzhľadom na existenciu splnomocnenia udeleného JUDr. Emílii Korčekovej a splnomocnenia udeleného žalobkyňou 2/ žalovanému 1/ zároveň, boli splnené podmienky konania a rozhodnutia kontumačným rozsudkom bez predvolania a osobnej účasti žalobcov. Podľa názoru dovolateľov bolo povinnosťou súdu prvej inštancie vyzvať žalobcov na odstránenie nedostatkov splnomocnení, resp. vysporiadať sa so súbehom zastúpenia advokátom a všeobecným zástupcom v predmetnom konaní. Ďalej namietali, že napriek tvrdeniu odvolacieho súdu, že JUDr. Emílii Korčekovej bolo žalobcami udelené generálne plnomocnenstvo, napadnutý rozsudok odvolacieho súdu bol doručený iba žalobcom a nie ich právnej zástupkyňi. Porušenie práva na spravodlivý proces a práva na informácie vidia dovolatelia tiež v tom, že si súd prvej inštancie nevyhotovil fotokópiu spisu 26C/114/2010 pred jeho predložením Ústavnému súdu Slovenskej republiky a z tohto dôvodu nebolo dovolateľom umožnené nahliadnuť do spisu pre potreby podania kvalifikovaného dovolania. Na základe uvedeného majú dovolatelia za to, že im bola „odňatá možnosť riadne konať pred súdom, napadnuté rozsudky nie sú riadne a presvedčivo odôvodnené, teda je tu dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu písomne nevyjadřila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v

neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je potrebné odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namieste je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V dôsledku tejto viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Prípustnosť dovolania žalobcovia vyvodzujú z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených

dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľmi namietanej procesnej vade.

14. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky už vo viacerých svojich rozhodnutiach zaujal stanovisko, že za porušenie práva na spravodlivý proces treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu - za predpokladu, že ide o rozhodné závery na ktorých stojí súdne rozhodnutie, keďže sa nevyžaduje odpoveď na každú vznesenú námietku. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivý proces, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

16. Dovolatelia vidia vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP predovšetkým v tom, že neboli splnené podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalobcov, keďže súd prvej inštancie na pojednávanie, na ktorom došlo k vydaniu kontumačného rozsudku, predvolal právnu zástupkyňu, ktorá nebola podľa dovolateľov riadne splnomocnená na zastupovanie žalobcov v predmetnom konaní. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na bod 10. a nasl. odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, najmä na bod 11., podľa ktorého sa odvolací súd „nestotožnil s tvrdením žalobcov 1/ a 2/ v podanom odvolaní, že ich právna zástupkyňa bola splnomocnená iba na odvolacie konanie v tomto spore, nakoľko ako vyplýva z obsahu splnomocnenia, rozsah splnomocnenia JUDr. Emílie Korčekovej bol na ich zastupovanie konkretizovaný tak, že je splnomocnená vo všetkých právnych veciach a na vykonávanie všetkých úkonov v ich mene, t. j. bola jej udelená generálna plná moc, a slovný druh „najmä“ na zastupovanie v odvolacom konaní voči rozhodnutiu Okresného súdu Bratislava I, spisová značka 26C/114/2010 iba zdôrazňuje platnosť výrazu, pričom ho označuje ako najdôležitejší, avšak v žiadnom prípade nevyklučuje jej zastupovanie v tomto konaní.“ Dovolací súd sa v plnom rozsahu stotožňuje so záverom odvolacieho súdu, v zmysle ktorého súd prvej inštancie postupoval správne, keď na pojednávanie dňa 15. októbra 2020 predvolal riadne splnomocnenú právnu zástupkyňu žalobcov, keďže žalobcovia, ani ich právna zástupkyňa v priebehu konania pred súdom prvej inštancie súdu neoznámili zánik predmetného splnomocnenia. V súvislosti s tvrdením žalobcov, že bolo povinnosťou súdu prvej inštancie vysporiadať sa so súbehom zastúpenia žalobkyne 2/ advokátom aj všeobecným zástupcom zároveň, dovolací súd pre úplnosť uvádza, že žalobcami tvrdený súbeh sa nedotýka konania pred súdom prvej inštancie, resp. odvolacieho konania, nakoľko všeobecný zástupca - žalobca 1/ bol žalobkyňou 2/ splnomocnený výlučne na jej zastupovanie v dovolacom konaní vedenom pod sp.zn. 5Cdo/90/2019. Uvedené vyplýva bez akýchkoľvek pochybností z obsahu splnomocnenia zo dňa 10. decembra 2018 (č.l. 253 spisu). Súd prvej inštancie, ani odvolací súd nemali dôvod vyzývať žalobcov na odstránenie väd splnomocnení, keď disponovali riadnymi, neobmedzenými splnomocneniami udelenými žalobcami 1/ a 2/ JUDr. Emílii Korčekovej na ich zastupovanie v základnom konaní, ktoré s neskôr udeleným splnomocnením obmedzeným výlučne na zastupovanie v dovolacom konaní 5Cdo/90/2019 nijako nekoliduje.

17. Dovolatelia namietajú tiež nekonzistentný postup súdov nižšej inštancie pri doručovaní písomností žalobcom, najmä, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu bol napriek konštatovaniu existencie právneho zastúpenia odvolacím súdom doručovaný priamo žalobcom a nie právnej zástupkyňi JUDr. Emílii Korčekovej. Z obsahu súdneho spisu je však zrejmé, že súdy nižšej inštancie konali s právnou zástupkyňou žalobcov až do podania odvolania žalobcami proti rozsudku pre zmeškanie zo dňa 15. októbra 2020, a to v súlade s ustanovením § 92 ods. 3 CSP. Týmto úkonom totiž žalobcovia prvýkrát namietali, resp. oznámili súdu zánik právneho zastúpenia, a teda zánik splnomocnenia mohol byť voči súdu účinný až od uvedeného momentu. Na základe uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že súdy nižšej inštancie postupovali správne, keď po oznámení zániku splnomocnenia žalobcami v odvolacom konaní konali už priamo so žalobcami, a nie s právnou zástupkyňou JUDr. Emíliou Korčekovou.

18. V súvislosti s námietkou dovolateľov, že súd prvej inštancie porušil ich procesné práva tým, že pred podaním dovolania im neumožnil nahliadnuť do spisu, dovolací súd konštatuje, že táto námietka nie je dôvodná, pretože súd prvej inštancie realizáciu práva na nahliadnutie do spisu dovolateľom neodoprel. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobcovia mali možnosť nahliadnuť do spisu dňa 21. septembra 2021, ktorý termín im nevyhovoval. Na základe e-mailovej žiadosti žalobcu 1/ informačné centrum súdu prvej inštancie určil neskorší termín nahliadnutia do spisu, ktorý však bol obratom zrušený z dôvodu, že spis mal byť bezodkladne predložený Ústavnému súdu Slovenskej republiky pre účely prebiehajúceho konania o ústavnej sťažnosti, pričom táto skutočnosť bola žalobcovi 1/ oznámená prostredníctvom e-mailovej správy. Podľa názoru dovolacieho súdu obsah spisu nijako nenásvedčuje tomu, že by súd prvej inštancie, ktorý dovolateľom v konkrétnom termíne neprístupnil spis k nahliadnutiu z objektívnych dôvodov, znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

19. Ak dovolatelia v rámci dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP namietali arbitrárnosť, resp. nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd uvádza, že v predmetnej veci sú v dovolaní napadnutom rozhodnutí zreteľne vysvetlené jeho podstatné dôvody, resp. uvedené ustanovenia, ktoré súd aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ako i vysvetlené úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil. Z obsahu odôvodnenia rozhodnutia je zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa požiadavky zákonného ustanovenia § 393 CSP upravujúceho náležitosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad. Skutočnosť, že dovolatelia sa s názorom súdov nižšej inštancie nestotožnili, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

20. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolatelia neopodstatnene namietajú, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil dovolateľom uskutočňovať im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Z uvedeného dôvodu dovolanie žalobcov ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

21. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že žalovanej ich náhradu nepriznal, pretože aj keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinili žalobcovia (§ 256 ods. 1 CSP), žalovanej žiadne preukázané trovy dovolacieho konania nevznikli (R 72/2018).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.